

vi taler om skærmen

Vejledning til skoleledere

On's Ung til yngre-program - Klasseformat

Sammen om digital dannelse

BØRNS
VILKÅR

MEDIERÅDET
FOR BØRN & UNGE

Center for
Digital Pædagogik

Projektet er finansieret af Børne- og Undervisningsministeriets
pulje til styrket indsats for digital dannelse af børn og unge.

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET

www.on-ungtilyngre.dk

Kort om klasseformatet

- Klasseformatet gennemføres med hele klasser eller årgange.
- 6., 7. og/eller 8. klasse eller årgang kan opkvalificeres til formidlerrollen ('Digitale Frontløbere').
- Alle elever i klassen eller på årgangen deltager – dvs. alle elever bliver Digitale Frontløbere.
- 3., 4. og/eller 5. klasse modtager de Digitale Frontløberes formidling.
- Alle materialer findes på www.on-ungtilyngre.dk (lærersite) og www.on-digitalfrontløber.dk (elevsite).

Kort om klasseformatet (fortsat)

De ældre elever vælger selv et tema at arbejde med blandt en række temaer om børn og unges skærmbrug, digitale adfærd og digitale tryghed.

Inden formidlingen gennemfører de ældre elever i grupper et digitalt læringsforløb, hvor de bliver klædt på fagligt og metodisk. Processen faciliteres af klassens lærere. Der afsættes 5-10 lektioner til dette (alt efter elevgruppens behov og den tid, I kan afsætte).

Selve formidlingen varer 1-2 lektioner og foregår via stationslæring, hvor alle elever er aktive på samme tid. Fx 8. b formidler til 5. b. Begge klassers lærere deltager.

Der afsættes 1-2 lektioner til evaluering med de deltagende klasser.

Forløbet kan afvikles i den eksisterende undervisning og forløbe over 4-5 uger, eller I kan afsætte en temauge til det.

Det er muligt at gennemføre forløbet flere gange årligt med fokus på de forskellige temaer, både med de samme klasser og årgange eller med nye.

Det faglige indhold

Digital dannelse handler om at forstå og forholde sig til sig selv i en verden, hvor digitale medier spiller en stor rolle. Børn og unges liv er i dag gennemsyret af digitale medier – på godt og ondt.

I On's ung til yngre-program kredser det faglige indhold om temaer, som tager udgangspunkt i børn og unges digitale liv og understøtter elevernes digitale myndiggørelse – det at forstå og forholde sig kritisk reflekteret til de digitale medier og teknologier.

Temaerne, som de ældre elever formidler til de yngre elever, dækker en eller flere af de syv principper for digital dannelse – se oversigten på næste side (og læs mere om dem her:

[Dannelsesprincipper](#))

Det faglige indhold (fortsat)

- **Digitale fællesskaber**

Mål: Børn og unge kan deltage i og bidrage til trygge og inkluderende digitale fællesskaber.

- **Balance i en hverdag med digitale medier**

Mål: Børn og unge kan være medskabere af en varieret hverdag med digitale medier.

- **Privatliv og sikkerhed**

Mål: Børn og unge kan genkende svindel og beskytte deres data og privatliv.

- **Digitale forretningsmodeller**

Mål: Børn og unge kender til kommercielle interesser bag digitale medier og kan træffe mere bevidste valg.

- **Demokrati og deltagelse**

Mål: Børn og unge kan deltage i demokratiske samtaler og kritisk vurdere information og afsender.

- **Digitale krænkelser og skadeligt indhold**

Mål: Børn og unge kender deres rettigheder og kan søge hjælp, hvis de selv eller andre udsættes for digitale krænkelser og skadeligt indhold.

- **Identitet og idealer**

Mål: Børn og unge kan forholde sig til idealer og rollemodeller samt give plads til forskellighed i digitale miljøer.

Vælg sammen med personalet de deltagende klasser eller årgange

Vi anbefaler, at der er to - tre årgange mellem de ældste og de yngste elever, så 7. klasse for eksempel formidler til en 4. eller 5. klasse.

Drøft i personalegruppen, hvilke klasser eller årgange der vil kunne få udbytte af at deltage i forløbet:

- Hvilken af de ældste klasser/årgange vil have gavn af at arbejde med digital trivsel og/eller gavn af at arbejde med ung til yngre-metoden?
- Hvor er de yngre elever i forhold til brug af digitale medier? For at indholdet skal være relevant for den klasse, de Digitale Frontløbere formidler til, er det vigtigt at overveje elevernes kendskab til digitale medier.
- Hvordan er årgangen eller klassernes indbyrdes forhold? Det kan blive sårbart, hvis der er spændinger mellem de enkelte klasser.

Tænk programmet ind i skolens årsplan

Afsæt tid til ung til yngre-programmet i skolens årsplan. Det letter lærernes arbejde med at koordinere.

Det er muligt at gennemføre forløbet flere gange årligt med fokus på de forskellige temaer, både med de samme klasser og årgange eller med nye.

Se på de næste sider tre eksempler på, hvordan skolen kan planlægge det:

- Eksempel 1: Programmet afvikles i temauge
- Eksempel 2: Programmet afvikles løbende hen over skoleåret
- Eksempel 3: Programmet som en del af skolens DNA

Eksempel 1:

4 dages forløb i en temauge

Plan for 7. og 8. klasse (planlægger og gennemfører formidlingen)	Dag 1	Dag 2	Dag 3	Dag 4
	<u>Morgen/formiddag:</u> Eleverne i 7. og 8. klasse introduceres til deres rolle og opgave samt vælger tema (trin 2 i vejledningen). Lærerne sammensætter grupper i elevernes frokostpause. <u>Efter frokost:</u> Eleverne inddeles i grupper og gennemfører digitalt læringsforløb om deres valgte tema (trin 3 i vejledningen).	<u>Hele dagen:</u> Grupperne bruger dagen på at forberede formidlingen (oplæg og dialogbaseret aktivitet). Læreren hjælper og vejleder grupperne undervejs. (Trin 4 i vejledningen).	<u>Morgen/formiddag:</u> Grupperne gør klar til generalprøve. (Trin 4 i vejledningen). Generalprøve 1 gennemføres: 7. klasse-grupperne agerer "de yngre elever", og 8. klasses formidler. Efterfølgende gives feedback. <u>Efter frokost:</u> Der byttes roller, så 8. klasse agerer yngre elever og 7. klasse formidler. Grupperne laver eventuelle tilretninger i deres formidling efter endt generalprøve.	<u>Morgen/formiddag:</u> Klargøring til formidling. Formidling gennemføres. (Trin 5 i vejledningen). <u>Efter frokost:</u> Evaluering, fejring og uddeling af Digital Frontløber-diplom. (Trin 6 i vejledningen).

Eksempel 1 (fortsat):

Plan for 4. og 5. klasse (modtager formidlingen)	Dag 1	Dag 2	Dag 3	Dag 4
	<i>Eleverne i 4. og 5. klasse laver andre trivselsfremmende og/eller faglige aktiviteter denne dag.</i>	<i>Eleverne i 4. og 5. klasse laver andre trivselsfremmende og/eller faglige aktiviteter denne dag.</i>	<i>Eleverne i 4. og 5. klasse laver andre trivselsfremmende og/eller faglige aktiviteter denne dag.</i>	<u>Morgen/formiddag:</u> Eleverne inddeles i grupper og forberedes på deres rolle som aktive deltagere. (Se i vejledningen til de yngre elevers klasselærer). De ældre klasser gennemfører deres formidling. <u>Efter frokost:</u> Evaluering i klassen. (Se i vejledningen til de yngre elevers klasselærer).

Eksempel 2:

Løbende hen over skoleåret

Her er et eksempel på, hvordan I kan benytte programmet løbende hen over skoleåret:

- Lærerne i 6. og 8. klasse beslutter sig for at benytte ung til yngre-programmet.
- Det er op til de to årganges eller klassers lærerteams at integrere programmet i undervisningen.
- 6. og 8. klasser lærerne aftaler en dato for formidling med lærerteamet på 4. og 5. årgang.
- I 6. klasse tænker dansklæreren det ind i et forløb hen over 4-5 uger og afsætter 2 lektioner om ugen til det
- I 8. klasse arbejder eleverne med programmet på to fordybelsesdage i uge 45, og formidler derefter til 5. klasse i uge 46 i deres dansklektioner.

Eksempel 3:

Digital Frontløber som en del af skolens DNA

I kan også tænke On's Ung til yngre-program ind som et blivende program og en del af skolens DNA. Et eksempel:

- Hvert skoleår er det skolens 7. klasser og 4. klasser, som deltager i programmet.
- 7. klasserne opkvalificeres som Digitale Frontløbere og formidler til 4. klasserne en gang i efteråret og en gang i foråret.
- 7. klasserne kan derudover også gennemføre deres formidling ved et årligt forældrearrangement for egne forældre eller for 4. klasses forældre – som et led i skole-hjem-samarbejdet om digital trivsel.
- Med tiden vil I få 7. klasses Digital Frontløber-elever, som selv har oplevet at blive formidlet til (i 4. klasse) og kan bruge denne erfaring, når de selv skal varetage formidlerrollen i 7. klasse.
- Det kan være en måde at forankre og tydeliggøre skolens arbejde med elevernes digitale dannelse. Samtidig vil denne brug af programmet kunne fremme en skolekultur, hvor de deltagende elever oplever sig som værdifulde deltagere i fællesskabet.

Lærernes forberedelse

On's ung til yngre-program er inddelt i 6 trin og med kortfattede metodevejledninger, så det er nemt for lærerne at gå til.

Der er dog stadig brug for, at lærerne orienterer sig i metodevejledningerne og i materialerne, inden gennemførelse af programmet.

Er det nyt for lærerne at arbejde med ung til yngre-metoden, så understøt ved at skabe tid og rum for de deltagende lærere, så de kan sætte sig ind i metoden og i programmets materialer og trin – evt. sammen i deres team.

Det kan være en god ide at udnævne en tovholder for programmet, uanset om I benytter klasseformatet eller teamformatet. Tovholderen kan hjælpe med koordineringen mellem de deltagende klassers lærere og vejlede lærerne under gennemførelsen af programmet.

Inddrag skolens forældre

Styrkelse af børn og unges digitale dannelse er en fælles opgave for forældre og skolen.

Informér derfor forældrene om, at eleverne deltager i ung-til-yngre-programmet, og opfordr dem til at tale med deres børn om skærmbrug og digital adfærd med udgangspunkt i de temaer, eleverne arbejder med.

På platformen kan I finde et forslag til informationstekst til skolens forældre.

Skolens deltagelse i programmet kan også igangsætte et styrket skole-hjem-samarbejde om elevernes digitale dannelse og digitale trivsel. Tænk gerne et forældrearrangement ind, hvor de Digitale Frontløber-elever deltager. Se eksempel 3 på side 8.

Brug elevernes evalueringer

– og skab rum for det elevinddragende

Programmet og ung til yngre-metoden styrker skolens arbejde med elevinddragelse og elevejskab. Både ældre og yngre elever motiveres, når det faglige indhold taler ind i deres livsverden, og når deres tanker, erfaringer og viden aktivt bringes i spil i undervisningen.

Det er muligt at bruge programmet som et afsæt til at arbejde mere indgående med elevinddragelse og elevejskab. Her kommer nogle forslag:

- I programmet er indbygget et evalueringsværktøj, som lærerne opfordres til at bruge til de ældste elever (trin 6). Det er væsentligt, at en evaluering med eleverne ikke springes over. Evalueringsværktøjet fokuserer først og fremmest på metoden og det faglige udbytte, men opfordrer gerne lærerne til, at der også skabes rum for, at eleverne kan komme med deres tanker om skolens videre arbejde med ung til yngre-metoden samt elevernes digitale dannelse. Hvilke forslag har eleverne til, hvordan skolen i samarbejde med forældrene kan styrke elevernes digitale trivsel?
- Bring elevernes inputs i spil, når I planlægger skolens trivselsfremmende og faglige aktiviteter.
- Inddrag gerne skolebestyrelsen i dette arbejde. Inddrag også elevrådet i de videre drøftelser om, hvordan I arbejder med elevernes digitale dannelse.